

Den gode modtagelse af uledsagede mindreårige i kommunerne

Den gode modtagelse af uledsagede mindreårige i kommunerne

Januar 2012

Den gode modtagelse
af uledsagede mindreårige i kommunerne

Udgiver:
Social- og Integrationsministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K

Redaktion: Else-Marie Ringgaard
Yderligere information hos
Konsulent Else-Marie Ringgaard
Email: emr@sm.dk
Telefon: 4185 1286

Elektronisk ISBN 978-87-92701-43-5
Trykt ISBN 978-87-7546-295-7

Kommunikationsrådgivning: Rostra Kommunikation A/S
Design: Essensen.com
Foto: Colourbox

EN GOD MODTAGELSE AF ULEDSAGEDE MINDREÅRIGE	4
1 DE LOVGIVNINGSMÆSSIGE RAMMER	6
1.1. Overordnet lovgrundlag for kommunernes indsats for uledsagede mindreårige	7
1.2. Voksenstøtte i kommunen	9
1.3. Boligplacering	11
1.4. Uddannelse	13
2 OVERDRAGELSEN – FRA ASYLCENTER TIL KOMMUNE	17
2.1. Boligplaceringsønsker	17
2.2. Overgivelsessamtalen	17
2.3. Socialrapporten	18
2.4. Afsked med asylcenteret og transporten til kommunen	19
3 SYSTEMATISK MODTAGEINDSATS	21
3.1. Modtageplaner	21
3.2. Kom godt i gang med den gode modtagelse	21
3.3. Modtagemodel	22
3.4. Eksempel på tjeklister	23
3.5. Modtagelsen i kommunen	24
3.6. Ankomsten	24
4 LÆR AF ANDRES ERFARINGER	27
4.1. Top 10-listen: Anbefalinger til modtagelse af uledsagede mindreårige	27
4.2. Gode eksempler	29
5 ANDRE FORHOLD AF BETYDNING FOR EN VELLYKKET INTEGRATION	31
5.1. Tolkning	31
5.2. Uledsagede mindreårige med traumer	32
5.3. Uledsagede mindreåriges netværk	33
5.4. Efter det 18. år – hvad så?	33
5.5. Den frivillige integrationsindsats i kommunen	34
5.6. Landedata og baggrundsinformation	35

En god modtagelse af uledsagede mindreårige

Uledsagede mindreårige asylansøgere har ofte oplevet krig, vold og undertrykkelse. Måske har de også mistet hele deres familie. Det er børn, der er særligt udsatte, fordi de i en ung alder kommer alene til et fremmed land uden familie.

Antallet af uledsagede mindreårige, der har ansøgt om asyl i Danmark, er steget fra 93 i 2007 til 432 i 2010. Antallet af opholdstilladelser til mindreårige efter reglerne om asyl i udlændingelovens § 7 er steget fra 4 i 2007 til 142 i 2010. Fordi mange kommuner kun har modtaget få uledsagede mindreårige, er deres erfaring på dette område begrænset. Flere undersøgelser viser, at kommunerne har behov for generelle retningslinjer for, hvordan de kan tilrettelægge indsatsen for den gode modtagelse af uledsagede mindreårige. Eksempelvis beskrivelser af, hvordan forskellige kommuner planlægger deres modtagelse, og hvilken lovgivning, der anvendes.

Redaktionen er afsluttet 31. oktober 2011 og er baseret på det regelgrundlag, der var gældende her. Regeringen har 21. november 2011 fremsat et lovforslag, hvor det bl.a. foreslås, at starthjælp efter lov om aktiv socialpolitik og introduktionsydelse efter integrationsloven afskaffes. Lovforslaget forventes at træde i kraft 1. januar 2012. Under forudsætning af lovforslagets vedtagelse vil personer, som i dag har ret til de nævnte ydelser, fremover i stedet modtage kontanthjælp efter lov om aktiv socialpolitik.

DENNE HÅNDBOG: VEJLEDNING OG EKSEMPLER

En god modtagelsesindsats er afgørende for, at de nye borgere hurtigt kan blive aktive og deltagende medborgere i det danske samfund.

Denne håndbog giver gode eksempler og råd til en målrettet og systematisk modtagelse i kommunerne, som kan støtte og hjælpe den enkelte til et godt og velintegreret liv i Danmark. Håndbogens formål er ikke at ensrette indsatsen, men at videreformidle gode erfaringer og klare anbefalinger fra kommuner med erfaringer i modtagelse af uledsagede mindreårige. Håbet er, at håndbogen kan fungere som inspirationskilde til det videre arbejde.

Håndbogen henvender sig til:

- **Praktikere**, som i det daglige arbejder med integration af uledsagede mindreårige: sagsbehandlere, sundhedspersonale, to-sprogs konsulenter, pædagoger, lærere, frivillige m.fl.
- **Ledere** med ansvar for planlægning og organisering af integrationsindsatsen, og som derfor kan have gavn af at kende modtageforløbet.
- **Kommunale politikere** med overordnet ansvar for den samlede integrationsindsats i kommunen.

Håndbogen er baseret på erfaringer indsamlet af Integrationservice fra kommuner, organisationer og enkeltpersoner. Med den elektroniske udgave er det muligt løbende at opdatere håndbogen med den nyeste viden inden for området. Brugere kan fra den elektroniske version nemt klikke sig videre til hjemmesider og relevante aktører, der tilbyder yderligere information på området. Samtidig er det muligt at udskrive enkelte kapitler, fakta-ark eller udvalgte dele af håndbogen.

God læselyst

1 De lovgivningsmæssige rammer

→ Dette kapitel gennemgår de vigtigste vejledninger og love i arbejdet med modtagelse af uledsagede mindreårige i kommunerne.

DEFINITION

En uledsaget mindreårig defineres udlændingeretligt som en udlænding under 18 år, der indrejser i Danmark uden ledsagelse af sine forældre eller andre myndige personer, som er trådt i forældrenes sted.

Denne vejledning vedrører uledsagede mindreårige, der har fået en opholdstilladelse her i landet.

Opholdstilladelse

En uledsaget mindreårig vil typisk være meddelt en af følgende typer af opholdstilladelse:

- asyl efter udlændingelovens §§ 7 og 8.
- som uledsaget mindreårig efter de særlige regler i udlændingelovens § 9 c, stk. 3, enten uden forudgående asylsagsbehandling (§ 9 c, stk. 3, nr. 1) eller efter afslag på asyl (§ 9 c, stk. 3, nr. 2).

Uledsagede mindreårige vil kun komme til at gennemgå asylsagsbehandlingen, hvis de er modne til det. Hvis Udlændingestyrelsen vurderer, at en uledsaget mindreårig ikke er tilstrækkeligt moden, kan den mindreårig få opholdstilladelse uden, at asylansøgningen bliver behandlet. Det er betinget af, at den mindreårig ikke har et

familiemæssigt netværk og ikke kan undergives offentlig forsorg eller lignende i hjemlandet og dermed reelt vil blive stillet i en reel nødsituation ved en tilbagevenden. For uledsagede mindreårige, der er indrejst i Danmark fra og med den 1. januar 2011, er det også en betingelse for opholdstilladelse, at den uledsagede mindreårig ikke vil have mulighed for ophold på et modtage- og omsorgscenter i hjemlandet.

Hvis en uledsaget mindreårig er moden nok til at få sin ansøgning om asyl behandlet og får afslag på asyl, vil den mindreårig kunne få opholdstilladelse, hvis den mindreårig ikke har et familiemæssigt netværk i hjemlandet og ved en tilbagevenden ikke kan undergives offentlig forsorg eller lignende og dermed vil blive stillet i en reel nødsituation. For uledsagede mindreårige, der er indrejst i Danmark fra og med den 1. januar 2011, er det også en betingelse for opholdstilladelse, at den uledsagede mindreårig ikke vil have mulighed for ophold på et modtage- og omsorgscenter i hjemlandet.

Når en uledsaget mindreårig får asyl, vil tilladelsen i første omgang være tidsbegrænset i 4 år. Når opholdstilladelsen udløber, kan udlændingen søge om at få den forlænget. Hvis udlændingen er fyldt 18 år, kan den unge få tidsbegrænset (permanent) opholdstilladelse, hvis betingelserne for dette er opfyldt. Hvis udlændingen ikke er fyldt 18 år eller ikke opfylder betingelserne for at få tidsbegrænset opholdstilladelse, kan tilladelsen forlænges tidsbegrænset, hvis betingelserne for opholdstilladelsen stadig er opfyldt.

Når en uledsaget mindreårig får opholdstilladelse efter udlændingelovens § 9 c, stk. 3, vil tilladelsen blive givet tidsbegrænset og -afhængig af den mindreåriges alder - normalt for 1 år, hvorefter den mindreårig kan søge om forlængelse. For at få det, skal betingelserne for opholdstilladelse fortsat være opfyldt. Opholdstilladelse kan ikke forlænges ud over udlændingens 18. år, hvorefter den unge normalt skal udrejse. Der vil, hvis der foreligger ganske særlige omstændigheder, undtagelsesvist efter ansøgning kunne gives opholdstilladelse efter udlændingelovens § 9 c, stk. 1, 1. pkt., når udlændingen fylder 18 år. En ansøgning om opholdstilladelse efter udlændingelovens § 9 c, stk. 1, kan indgives her i landet, hvis udlændingen har lovligt ophold, bl.a. i medfør af en opholdstilladelse efter udlændingelovens § 9 c, stk. 3. Det betyder, at en eventuel ansøgning om opholdstilladelse efter § 9 c, stk. 1, skal indgives, inden udlændingen fylder 18 år, og den unges opholdstilladelse efter § 9 c, stk. 3, udløber. Dette gælder for uledsagede mindreårige, der er indrejst fra og med den 1. januar 2011, og har fået opholdstilladelse efter de særlige regler i udlændingelovens § 9 c, stk. 3.

Rettigheder og tilbud i forbindelse med opholdstilladelse

Det er vigtigt som kommune at være opmærksom på, hvilken slags opholdstilladelse den pågældende uledsagede mindreårig har, hvor lang tid opholdstilladelsen er gældende, og om der er mulighed for forlængelse af opholdstilladelsen.

En uledsaget mindreårig med opholdstilladelse efter udlændingelovens § 9 c, stk. 3, og hvor opholdstilladelsen udløber ved det 18. år, har en række muligheder for at modtage hjælp og støtte, herunder tilbud om skolegang og kurser, under opholdet i Danmark.

Uledsagede mindreårige har adgang til de almindelige uddannelses tilbud i form af skolegang eller ungdomsuddannelse m.v., der gælder for alle i Danmark i denne aldersklasse.

En kommune kan også vælge at tilbyde en uledsaget mindreårig et integrationsprogram. Med udgangspunkt i den pågældendes baggrund og kompetencer kan kommunen tilrettelægge tilbuddene sådan, at den unge opnår de bedste forudsætninger for at kunne klare sig ved en tilbagevenden til hjemlandet efter udløbet af opholdstilladelsen. Hvilket tilbud, der er det mest hensigtsmæssige, afhænger af den enkelte udlændings forudsætninger. I nogle tilfælde vil undervisning i folkeskole m.v. være det, der bedst styrker den unges uddannelsesmæssige kompetencer og giver et godt udgangspunkt for genetablering i hjemlandet ved en tilbagevenden. I andre tilfælde vil beskæftigelsesrettede tilbud efter integrationsloven, f.eks. opkvalificerede kurser, kunne bidrage til at give den unge et forsørgelsesgrundlag i hjemlandet og dermed et godt grundlag for en tilbagevenden. Tilbuddene tilpasses den tid, den unge har ophold i Danmark.

1.1. Overordnet lovgrundlag for kommunernes indsats

Nogle af de mest centrale regelsæt vedrørende uledsagede mindreårige med opholdstilladelse er:

- boligplacering mv. i integrationsloven,
- støtte efter serviceloven,
- midlertidige forældremyndighedsindehavere i forældreansvarsloven,
- adgang til uddannelse, herunder i bekendtgørelsen om folkeskolens undervisning i dansk som andetsprog.

Centrale regelsæt

Ud fra en individuel vurdering af den enkelte uledsagede mindreåriges alder, modenhed og behov skal kommunen beslutte, hvorvidt den pågældende skal tilbydes foranstaltninger efter serviceloven og integrationsprogram efter integrationsloven.

Et integrationsprogram kan kombineres med foranstaltninger efter andre regelsæt. F.eks. kan den unge omfattes af et integrationsprogram og samtidig omfattes af foranstaltninger efter servicelovens § 52, stk. 3, vedr. f.eks. anbringelse, kontaktperson eller anden støtte.

- **Foranstaltninger efter servicelovens bestemmelser om særlig støtte til børn og unge**

Inden kommunen kan træffe afgørelse om iværksættelse af foranstaltninger efter servicelovens § 52, stk. 3, skal kommunen have udfærdiget en børnefaglig undersøgelse, jf. servicelovens § 50, samt en handleplan for den uledsagede mindreårige efter servicelovens § 140. Det følger af servicelovens § 50, at kommunen skal udarbejde en børnefaglig undersøgelse, der afdækker barnet eller den unges forhold, hvis kommunen må antage, at den mindreårige har behov for særlig støtte.

Der er fuld refusion, jf. servicelovens § 181, stk. 3, nr. 2, for kommunens udgifter til samtlige tilbud efter serviceloven til uledsagede mindreårige, der har opnået opholdstilladelse. Refusionen ophører, når den mindreårige fylder 18 år, eller forældrene har fået lovligt ophold her i landet (i disse tilfælde er den mindreårige ikke længere uledsaget). Kommunen kan dog i disse tilfælde opnå refusion efter § 181, stk. 2, indtil udløbet af perioden på 3 år efter datoen for den mindreåriges opholdstilladelse. Kommunens udgifter til anbringelse af den mindreårige på eksempelvis et opholdssted eller en døgninstitution, jf. servicelovens § 52, stk. 3 kan ikke refunderes, medmindre anbringelsen er omfattet af reglen i § 181, stk. 3.

Spørgsmålet om refusion er uafhængigt af spørgsmålet om, hvorvidt kommunalbestyrelsen er forpligtet til at tilbyde hjælp efter servicelovens bestemmelser om særlig støtte til børn og unge.

- **Integrationsprogram efter integrationsloven**

Uledsagede mindreårige er som udgangspunkt ikke omfattet af reglerne om integrationsprogram i integrationsloven. Kommunen kan imidlertid vælge at tilbyde en uledsaget mindreårig et integrationsprogram, jf. § 16, stk. 7. Det vil f.eks. efter en konkret vurdering kunne være relevant at tilbyde et integrationsprogram til en uledsaget mindreårig, som er 17 år ved ankomsten til kommunen, ikke længere går i skole eller er under uddannelse samt har modenheden til at deltage i programmet.

Hvis den uledsagede mindreårige tilbydes et integrationsprogram, skal vedkommende underskrive en integrationskontrakt. Der kan indgås en integrationskontrakt med en uledsaget mindreårig på et hvilket som helst tidspunkt fra dennes ankomst til kommunen og frem til det fyldte 18. år. Såfremt den uledsaget mindreårige ikke har underskrevet en integrationskontrakt, inden pågældende fylder 18 år, kan vedkommende ikke siden tilbydes et integrationsprogram efter integrationsloven og omfattes i stedet af reglerne i lov om aktiv beskæftigelse og lov om aktiv socialpolitik.

- **Kontanthjælp efter lov om aktiv socialpolitik § 107 stk. 3 nr. 2.**

En uledsaget mindreårig, som ikke er omfattet af et integrationsprogram efter integrationsloven og ikke er anbragt efter serviceloven, er berettiget til kontanthjælp efter lov om aktiv socialpolitik.

VÆR OPMÆRKSOM PÅ

Håndteringen af uledsagede mindreårige involverer ofte flere kommunale afdelinger – f.eks. jobcenter og familieafdeling – som ikke altid er vant til at arbejde sammen.

Uledsagede mindreårige er en flygtningegruppe med helt særlige behov. Derfor kan det være en udfordring at afgøre hvilke tilbud og foranstaltninger, kommunen skal give denne gruppe, og at have relevante tilbud i kommunen.

Kommunen har begrænset kendskab til den uledsagede mindreåriges baggrund og har typisk ikke den information, som kommunen normalt har om danske unge, der omfattes af servicelovens foranstaltninger.

ANBEFALINGER

Etabler en arbejdsgruppe på tværs af kommunale forvaltninger og udarbejd faste procedurer for hver forvaltnings ansvar ved kommunens modtagelse og indsats for uledsagede mindreårige.

Undersøg konkrete erfaringer og evt. relevante tilbud i nabokommuner og arranger mininetværksmøder for erfaringsudveksling. Ved modtagelse af en gruppe uledsagede mindreårige kan kommunen bedre etablere særlige tilbud, f.eks. bo- og uddannelses tilbud. Det giver økonomiske stordriftsfordele og tillader de unge at bibeholde netværk fra asylcentret og hjælpe hinanden. Anmod Udlændingestyrelsen om at modtage en gruppe uledsagede mindreårige på samme tid.

Benyt ved ankomsten af den uledsagede mindreårige socialrapporten og evt. helbredsmæssige dokumenter. Undlad ikke at iværksætte nødvendige foranstaltninger – men vær parat til at tilrette dem efterhånden, som kommunen lærer den unge at kende. Spørg gerne den unge, men undgå ved ankomsten at gå ind i personlige forhold som forældre, asylmotiv og lignende. Sørg for at have et basalt kendskab til forhold i den unges hjemland.

Kommune med erfaring

Gribskov Kommune er en af de kommuner i Danmark, der har mest erfaring med modtagelse af uledsagede mindreårige. Kommunen har gennem en lang årrække haft et børnecenter for mindreårige asylansøgere.

For mere information kontakt socialrådgiver Lars Boe Wille, Gribskov Kommune: Tlf. 72 49 62 23. Mail lbwil@gribskov.dk.

1.2. Voksenstøtte i kommunen

Uledsagede mindreårige opholder sig i Danmark uden forældre eller andre, som er trådt i deres sted. Inden meddelelse af opholdstilladelse – altså i asylfasen – får alle uledsagede mindreårige en personlig repræsentant, som støtter dem i asylperioden og bistår dem i deres asylsag, medmindre særlige grunde taler imod dette, jf. udlændingelovens § 56 a, stk. 1. Hvervet som repræsentant ophører, når barnet er meddelt opholdstilladelse i Danmark og får udpeget en midlertidig forældremyndighedsindehaver i medfør af forældreansvarslovens § 28, jf. § 56 a, stk. 6, nr. 1. Når en uledsaget mindreårig, der er

omfattet af repræsentantordningen, får meddelt opholdstilladelse i Danmark, skal der normalt altid udpeges en midlertidig forældremyndighedsindehaver.

Forældremyndighed og voksenstøtte

Midlertidig forældremyndighedsindehaver: Alle uledsagede mindreårige skal normalt ved meddelelse om opholdstilladelse have udpeget en midlertidig forældremyndighedsindehaver, der skal fungere, indtil vedkommende fylder 18 år eller frem til forældrenes indrejse i landet jf. forældreansvarsloven § 28. Ved meddelelse af opholdstilladelse anmoder Udlændingestyrelsen statsforvaltningen om at udpege en midlertidig forældremyndighedsindehaver. Røde Kors bliver også hørt, ligesom også kommunen i nogle sager bliver bedt om at medvirke ved at pege på egnede personer.

Voksenstøtte: Ud fra en individuel vurdering af den enkelte uledsagede mindreåriges behov, herunder modenhed, kan kommunen tildele pågældende voksenstøtte. Formålet med voksenstøtte kan variere fra ung til ung, men vil typisk dreje sig om at hjælpe den unge med at strukturere hverdagen samt sikre sig, at der bliver taget hånd om den unges personlige problemer.

Nedenfor angives forskellige muligheder for tildeling af voksenstøtte:

- **Fast kontaktperson efter serviceloven.** Hvis kommunen på baggrund af den børnefaglige undersøgelse, jf. servicelovens § 50, vurderer, at den unge har behov for særlig støtte, kan kommunen bl.a. vælge at udpege en fast kontaktperson til den mindreårige, jf. § 52, stk. 3, nr. 6.
- **Særligt tilrettelagt projekt efter integrationsloven.** Et sådant forløb har bl.a. til hensigt at fremme nyankomne udlændinges personlige, alment faglige eller samfundsmæssige/kulturelle udvikling, jf. integrationslovens § 23 a, stk. 1, nr. 2. Kommunen har mulighed for at tilrettelægge et sådant forløb for uledsagede mindreårige - der er omfattet af et integrationsprogram - således, at det indebærer voksenstøtte til f.eks. strukturering af hverdagen.
- **Mentorstøtte efter integrationsloven.** Kommunen kan tildele en uledsaget mindreårige, der er omfattet af et integrationsprogram, en mentor med henblik på gennemførelse af uddannelse eller fastholdelse af et job, jf. integrationslovens § 23 d.

Ved tildeling af en fast kontaktperson bør der så vidt muligt udpeges en person med samme sproglige baggrund som den unge - eller det bør sikres, at personen har en særlig forståelse for den unges baggrund.

Fast kontaktperson udpeges for unge under 18 år, jf. servicelovens § 52, stk. 3, nr. 6, og kan fortsætte efter det fyldte 18. år efter reglerne om efterværn, jf. servicelovens § 76, stk. 3, nr. 2. Kommunen får refusion for sine udgifter efter § 52, stk. 3, nr. 6, og § 76, stk. 3, nr. 2, indtil den unge fylder 18 år jf. § 181, stk. 3, nr. 2, og herefter indtil tre år fra datoen for opholdstilladelsen, jf. servicelovens § 181.

For uledsagede mindreårige yder staten et tilskud på 8.015 kr. pr. måned (2011-niveau), til den kommune, der er ansvarlig for integrationsindsatsen

For uledsagede mindreårige, der deltager i et integrationsprogram, gælder i stedet samme regler om tilskud efter integrationsloven som for voksne udlændinge omfattet af et integrationsprogram. Det betyder, at kommunen får et grundtilskud på 3.889 kr. (2011-niveau) samt refunderet 50 pct. af kommunens udgifter til integrationsprogrammet, herunder voksenstøtte givet som særligt projekt eller mentorstøtte i op til tre år.

VÆR OPMÆRKSOM PÅ

Overvej forskellige måder til at rekruttere midlertidige forældremyndighedsindehavere, f.eks. gennem annoncering eller gennem frivillige organisationer.

Det kræver solide børnefaglige kompetencer at arbejde med uledsagede mindreårige.

ANBEFALINGER

Undgå at indstille personer med tilknytning til den sociale forvaltning til hvervet som midlertidig forældremyndighedsindehaver. Her kan der være interessekonflikter. Det anbefales at midlertidige forældremyndighedsindehavere altid findes blandt personer, som står i en uvildig position til barnet/den unge.

Sørg så vidt muligt for, at den uledsagede mindreårige har en voksenstøtte, der er uafhængig i forhold til andre foranstaltninger, som omgiver den unge. På den måde kan den uledsagede mindreårige betragte vedkommende som så "fri af systemet" som muligt.

Kommune med erfaring

I Helsingør Kommune er uledsagede mindreårige, som er omfattet af et integrationsprogram, del af et særligt tilrettelagt projekt, som indebærer fritidsaktiviteter, lektielæsning og voksenstøtte. Særlig succesfuldt for voksenstøtten er, at den fungerer som et frirum for de uledsagede mindreårige, og at de kan få fat i en voksenperson 24 timer i døgnet.

For mere information kontakt integrationskonsulent Hussein Sharar, Helsingør Kommune: Tlf. 49 28 32 43. Mail hus25@helsingor.dk.

1.3. Boligplacering

Ved modtagelsen af en uledsaget mindreårig skal kommunen beslutte hvilken bo-form, den unge skal tilbydes. Denne beslutning skal tages på baggrund af en vurdering af den enkelte uledsagede mindreåriges behov, herunder alder, modenhed og personlige ressourcer.

Grundlag for boligplacering

- **Eget værelse:** Kommunen kan anbringe den uledsagede mindreårige på eget værelse. Anbringelse på eget værelse kan suppleres med en fast kontaktperson, jf. servicelovens § 52, stk. 3 og § 66.

- **Familiepleje:** Kommunen kan anbringe den uledsagede mindreårige i en plejefamilie eller en kommunal plejefamilie efter servicelovens bestemmelser, jf. servicelovens § 52, stk. 3 og § 66.
- **Egen selvstændig bolig:** Den uledsagede mindreårige kan tilbydes egen, selvstændig bolig - ofte i form af egen lejlighed - efter bestemmelserne i integrationsloven. Denne boform kan suppleres med voksenstøtte og tilbydes unge, der vurderes at kunne klare sig selv i hverdagen. Der henvises til integrationslovens § 12, stk. 1.
- **Døgninstitution:** Kommunen kan vælge at anbringe den uledsagede mindreårige på et opholdssted eller en døgninstitution sammen med andre unge efter servicelovens bestemmelser, jf. servicelovens § 52, stk. 3 og § 66.

Ved anbringelse efter serviceloven skal den uledsagede mindreårige forsørges af det offentlige i lighed med andre anbragte danske unge. Der er fuld refusion, jf. servicelovens § 181 stk. 3, nr. 2, for kommunens udgifter til samtlige tilbud efter serviceloven til uledsagede mindre-

årige, der har opnået opholdstilladelse, herunder anbringelse.

Refusionen ophører, når den mindreårige fylder 18 år, eller forældrene har fået lovligt ophold her i landet (i disse tilfælde er den mindreårige ikke længere uledsaget). Kommunen kan dog i disse tilfælde opnå refusion efter § 181 stk. 2, indtil udløbet af perioden på 3 år efter datoen for den mindreåriges opholdstilladelse. Kommunens udgifter til anbringelse af den mindreårige på eksempelvis et opholdssted eller en døgninstitution, jf. servicelovens § 52, stk. 3, nr. 7, kan ikke refunderes,

medmindre anbringelsen er omfattet af reglen i § 181 stk. 3.

Spørgsmålet om refusion er uafhængigt af spørgsmålet om, hvorvidt kommunalbestyrelsen er forpligtet til at tilbyde hjælp efter servicelovens bestemmelser om særlig støtte til børn og unge. Ved tildeling af bolig efter bestemmelserne i integrationsloven tildeles den uledsagede mindreårige starthjælp eller integrationsydelse, og hvis pågældendes husleje til den anviste bolig overstiger halvdelen af husstandsindkomsten, er vedkommende berettiget til fuld boligstøtte efter § 15 i boligstøtteloven, samt integrationslovens § 12, stk. 1.

VÆR OPMÆRKSOM PÅ

Ved anbringelse efter servicelovens bestemmelser kan det være vanskeligt at finde et anbringelsessted, som svarer til den uledsagede mindreåriges behov. Uledsagede mindreårige har svært ved at fungere på anbringelsessteder for udsatte danske unge, idet deres udfordringer er væsensforskellige.

Særligt ved anvisning af egen bolig er der risiko for, at uledsagede mindreårige bliver ramt af ensomhed og isolation. Enkelte er decideret angstefulde for at være alene, på trods af at de ønskede at bo alene.

Når den unge fylder 18 år, sker der ændringer i de anvendte regelsæt.

ANBEFALINGER

Placér uledsagede mindreårige, som har behov for dette, på anbringelsessteder med ligesindede. Etablér evt. et bosted til flere uledsagede mindreårige, som kommunen modtager samtidig – eller undersøg, om der kan købes en plads på et bosted i nabokommunen.

Anvis uledsagede mindreårige boliger tæt ved andre uledsagede mindreårige. Det skaber tryk og modvirker isolation. Tilknyt en kontaktperson eller anden form for voksenstøtte.

Overvej allerede ved modtagelsen af den uledsagede mindreårige, hvad der kan ske, når pågældende fylder 18 år, for at undgå unødvendige brud og for at forberede den unge på ændringer. Dette er særlig relevant for uledsagede mindreårige, som ved overgivelsen til kommunen er tæt på at fylde 18 år.

Kommuner med erfaring

Viborg Kommune har modtaget et stort antal uledsagede mindreårige i 2009 til 2010 og har oprettet to forskellige botilbud målrettet uledsagede mindreårige. I botilbudde deler tre til fem uledsagede mindreårige et hus eller en større lejlighed og støttes af personale ansat i botilbudde. Viborg Kommune har dermed erfaringer vedrørende tilrettelæggelse af botilbud til uledsagede mindreårige, herunder en tjekliste over, hvad man som kommune bør og ikke bør gøre i den forbindelse.

For mere information kontakt teamleder Bettina Lundum Sørensen, Viborg Kommune, Børne- og Familierådgivningen: Tlf. 87 87 46 12. Mail bls@viborg.dk.

Hedensted Kommune har ligeledes i en årrække gjort sig gode erfaringer med oprettelse af botilbud, hvor tre til fem uledsagede mindreårige bor i en form for bofælleskab i et hus med tilknyttet støttepersonale.

For mere information kontakt integrationskoordinator Rolf Rolsted, Hedensted Kommune: Tlf. 24 66 71 13. Mail: rolf.rolsted@hedensted.dk.

1.4. Uddannelse

De fleste uledsagede mindreårige, som i disse år meddeles opholdstilladelse og overgives til kommunerne, har et begrænset uddannelsesniveau. Således har de fleste uledsagede mindreårige under tre års skolegang.

Individuel vurdering

Ud fra en individuel vurdering af den enkelte uledsagede mindreåriges uddannelsesmæssige baggrund og modenhed skal kommunen beslutte, hvilket af nedenstående uddannelses tilbud, pågældende skal have:

- **Modtageklasse i en grundskole:** Uledsagede mindreårige kan placeres i modtageklasser eller på særlige hold i folkeskolen, hvor de modtager undervisning i dansk som andetsprog, indtil de kan deltage i den almindelige undervisning. Overgangen er ofte glidende, sådan at børnene indledningsvist har alle eller de fleste af deres timer i modtageklassen og derefter gradvist udluses til undervisning i en almindelig klasse. Udslusningen planlægges i forhold til udviklingen i

børnenes danskkompetencer, sådan at børnene deltager i undervisningen i den almindelige klasse i de fag, de vurderes at kunne få udbytte af, typisk praktiske-musiske fag og matematik til at begynde med.

For børn, som først er kommet til Danmark efter de er fyldt 14 år - såkaldt sent ankomne børn - kan kommunerne tilbyde undervisning i en udvidet modtageklasse. På 8. til 10. klassetrin kan oprettes særlige modtageklasser for elever, der er flyttet til Danmark, efter at de er fyldt 14 år. Undervisningen tilrettelægges efter elevernes særlige forudsætninger og behov, jf. [bekendtgørelse om folkeskolens undervisning i dansk som andetsprog § 4-5](#).

Ved det fyldte 18. år kan den unge overgå til et alment undervisningstilbud i ungdomsskole-regi eller tilbydes et danskuddannelsesforløb efter lov om aktiv beskæftigelsesindsats.

- **Særligt tilbud på kommunens ungdomsskole:** Efter at have modtaget undervisning i folkeskolen har de uledsagede mindreårige, hvis de endnu ikke er fyldt 18 år, mulighed for at modtage undervisning i ungdomsskolen efter reglerne i [bekendtgørelse nr. 997 af 8. oktober 2004 af lov om ungdomsskoler](#).

Ungdomsskoletilbuddet skal bl.a. omfatte særligt tilrettelagt undervisning i dansk sprog og danske samfundsforhold, jf. [§ 3](#) i bekendtgørelse om ungdomsskolens virksomhed. Ungdomsskoletilbuddet skal stå åbent for unge mellem 14 og 18 år. Kommunen kan endvidere beslutte, at unge under 14 år og unge over 18 år kan optages i ungdomsskolen, jf. lov om ungdomsskoler [§ 2](#).

- **Danskuddannelse for voksne på sprogcenter:** Ifølge lov om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl. [§ 2, stk. 3](#) kan udlændinge under 18 år deltage i danskuddannelse i medfør af danskuddannelsesloven, når kommunalbestyrelsen ikke anser det for muligt eller rimeligt at henvise dem til andet relevant undervisningstilbud. Her tænkes alene på nyankomne 16-17-årige udlændinge.

Baggrunden for bestemmelsen er, at personer under 18 år normalt vil skulle henvises til undervisning i dansk som andetsprog i et ungemiljø i den kommunale ungdomsskole, jf. det ovenfor nævnte. Men der kan forekomme tilfælde, hvor det vil være uhen-

sigtsmæssigt at oprette særlige hold i dansk som andetsprog i ungdomsskolen for nogle ganske få udlændinge, jf. lov om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl. § 2, stk. 1-3.

VÆR OPMÆRKSOM PÅ

De uledsagede mindreårige har ofte høje forventninger til at lære dansk hurtigt og derefter komme i arbejde eller tage en uddannelse. De har ofte svært ved at forstå, at det tager lang tid at lære ordentligt dansk, og mange bliver frustrerede.

Det kan være svært at finde et undervisningstilbud, som matcher den uledsagede mindreåriges faglige niveau og samtidig er alderssvarende.

De fleste uledsagede mindreårige er praktisk talt analfabeter ved ankomsten til kommunen. Derfor vil de typisk blive placeret på Danskuddannelse 1, hvis de omfattes af danskuddannelsesloven for voksne. Beståelse af Danskuddannelse 1 giver ikke adgang til videre uddannelse, hvilket ellers er det, de fleste uledsagede mindreårige ønsker.

ANBEFALINGER

Udarbejd konkrete handleplaner, der tydeligt viser statusmål og progression. Handleplanerne skal tidsmæssigt være overskuelige, så de uledsagede mindreårige ikke mister gejsten. Hold jævnligt møder om, hvordan det går, hvilke mål der er opnået osv.

Lektiehjælp – kollektiv eller individuel – kan også hjælpe de uledsagede mindreårige med at fastholde fokus og motivation ved at lære dansk samt accelerere deres læring.

Undervisningstilbud på ungdomsskole eller oprettelse af ungehold på sprogcenter er ofte gode og alderssvarende undervisningstilbud. Hvis kommunen ikke selv kan give et sådant tilbud, så undersøg, om nabokommunen har det. Uledsagede mindreårige kan med fordel placeres sammen med andre sent ankomne unge, f.eks. familiesammenførte.

Tilbyd den uledsagede mindreårige et undervisningstilbud i modtageklasse eller på ungdomsskole, hvor den pågældende kan udvikle sine kompetencer tilstrækkeligt til at kunne følge Danskuddannelse 2 – hvis de umiddelbart før det 18. år omfattes af et integrationsprogram og danskundervisning for voksne udlændinge.

Man kan også tilbyde et tværsektorielt undervisningsforløb for sent ankomne unge i både ungdomsskole-/sprogskole- og VUC-regi, således at den unge kan sammensætte et samlet uddannelsesprogram.

På grund af deres generelt lave uddannelsesniveau har uledsagede mindreårige brug for undervisning i andet end dansk som andetsprog for på længere sigt at kunne gennemføre en ungdomsuddannelse eller opnå varig tilknytning til arbejdsmarkedet.

Undervisning i dansk som andetsprog i modtageklasser bør så vidt muligt kombineres med undervisning i almene fag, sådan at den unge i videst muligt omfang kan gennemføre folkeskolens afgangsprøve. Ved udvidede modtageklasser er dette et lovgivningsmæssigt krav. Kombiner så vidt som muligt undervisningen med erhvervsvejledning og vejledning om ungdomsuddannelser. Kombiner gerne med praktikophold for øget sproglig og erhvervs-mæssig forståelse.

For mange uledsagede mindreårige er det svært at få privatøkonomien til at hænge sammen, når de fylder 18 år. Dette kan føre til ønske om at nedprioritere uddannelse og i stedet blive selvforsørgende.

Såfremt den uledsagede mindreårige ved det fyldte 18. år er indskrevet på en ordinær ungdomsuddannelse ved f.eks. en ungdomsskole, kan pågældende modtage SU. SU-modtagere kan i højere grad end modtagere af introduktionsydelse eller starthjælp tjene penge ved siden af i et fritidsjob, og derfor kan dette motivere uledsagede mindreårige til at fortsætte med uddannelsen.

Kommuner med erfaring

På Helsingør Ungdomsskole eksisterer en international klasse for sent ankomne, hvor eleverne undervises i almene fag og i dansk som andetsprog, og aflægger danskprøve som selvstuderende på Helsingør sprogcenter. De uledsagede mindreårige på Helsingør Ungdomsskole modtager SU, idet tilbuddet betegnes som ordinær uddannelse med almene fag.

For mere information kontakt afdelingsleder Mette Hultgren, Helsingør Ungdomsskole (www.ungdomsskolen.com): Tlf. 49 28 11 39. Mail mhu37@helsingor.dk.

Ballerup Kommune har et lignende forløb i kommunens ungdomsskole, hvor de uledsagede mindreårige også kommer på SU og frafalder starthjælpsydelse.

For mere information kontakt projektleder Jette Luna, Ballerup Kommune: Tlf. 44 77 37 89 / 44 77 39 14. Mail jtl@balk.dk.

2 Overdragelsen – fra asylcenter til kommune

→ I dette kapitel beskrives de vigtigste processer før og under overdragelsen fra asylcenter til kommune. Herunder bolig, socialrapport og ankomst til kommunen.

Kommunens integrationsindsats starter allerede inden, den unge er ankommet til kommunen. Overgivelsen er fasen, hvor modtagekommunen har mulighed for at udføre en stor del af forberedelsen inden den unges egentlige ankomst.

Forberedelsestiden er: Indeværende måned + 1 måned.

Processen indebærer blandt andet:

2.1. Boligplaceringsønsker

Udlændingestyrelsen anmoder asylcenteret om at spørge den uledsagede mindreårige, om han/hun har særlig særlige ønsker til boligplacering. Asylcenteret orienterer Udlændingestyrelsen, hvis der er særlige forhold i forbindelse med boligplaceringen. Den personlige/ professionelle repræsentant bliver også hørt.

2.2. Overgivelsessamtalen

Operatøren af asylcenteret (Røde Kors eller kommuner) skal i samarbejde med modtagekommunen sørge for, at overgangen fra asylfasen til integrationsfasen forløber på bedste vis. En overgivelsessamtale giver kommunen en mulighed for at få et indtryk af den unges ressourcer, overskud og udfordringer.

Forventningsafstemning med den unge er også et vigtigt element i samtalen. Det påpeges ofte, at de unge har urealistiske forventninger til ankomsten og den første tid i deres nye kommune. Forventninger til bolig, uddannelse og arbejde er tit overdrevne og urealistiske. Nogle unge vil gerne hurtigt i gang med at tjene penge eller bo alene. Her er det nødvendigt at gøre den unge klart, at det ikke er sådan, det vil foregå i den første tid. I første omgang er det vigtigst at tilegne sig det danske sprog.

Dog er det en god idé at inddrage den unge i den videre proces i kommunen og derved sørge for, at den unge også tager ansvar for sit eget liv. Den unge må ikke føle, at beslutninger bliver taget henover hovedet på ham/hende.

Ved samtalen deltager:

- Den unge
- Kommunal medarbejder
- Socialkoordinatoren fra asylcenteret
- Kontaktpersonen fra asylcenteret
- Personlig/professionel repræsentant
- Tolk
- Hvis man i kommunen allerede på dette tidspunkt har fundet en kontaktperson for den unge, er det oplagt, at denne også deltager ved dette møde.

REPRÆSENTANT FOR DEN ULEDSAGEDE FLYGTNING

Der udpeges en personlig repræsentant for alle uledsagede mindreårige under Udlændingestyrelsens forsørgelse, uanset om de søger om asyl eller ej.

Repræsentanten yder støtte til den uledsagede mindreårige og varetager dennes interesser, indtil den mindreårige enten får opholdstilladelse, og der udpeges en midlertidig forældremyndighedsindehaver, eller indtil den mindreårige udrejser. Repræsentanten skal støtte og vejlede den mindreårige bl.a. ved at være til stede under samtaler med myndighederne. Men repræsentanten skal også støtte den mindreårige i mere personlige forhold.

Hvis en uledsaget mindreårige har været udsat for menneskehandel, eller der er andre helt særlige forhold, udpeges en professionel personlig repræsentant. Dvs. en repræsentant med særlig uddannelse og erfaring. Repræsentantens opgaver er de samme, uanset om han/hun er professionel. Repræsentanten udpeges hurtigst muligt, efter den uledsagede mindreårige er kommet til Danmark. Se også Udlændingelovens § 56 a.

2.3. Socialrapporten

Det er asylcenterets/indkvarteringsoperatørens opgave at skrive en socialrapport om hver enkelt uledsagede mindreårige, der visiteres til landets kommuner. Socialrapporten indeholder informationer om den unges baggrund, udvikling, skolegang, fritidsinteresser og fremtidsønsker. Rapporten sendes til den kommune, hvor den uledsagede mindreårige skal bo.

Socialrapporten udarbejdes af asylcenterets socialkoordinator i samarbejde med den uledsagede mindreåriges kontaktperson på asylcenteret. Socialrapporten kan indeholde vigtige oplysninger om den unge. Derfor er det en god ide at sikre sig, at den udarbejdes og fremsendes snarest muligt, og helst inden den unge er ankommet i kommunen.

Ved selve flytningen medbringer den unge lægepapirer til egen læge og tandlægepapirer til den kommende tandlæge. Derudover medbringer de et såkaldt "Final Medical Record" som den unge kan aflevere til kommunen.

UNHCR-RAPPORTEN

Denne rapport er kun gældende for uledsagede mindreårige kvoteflygtninge, som ikke har gennemgået en asylproces i Danmark og ikke har haft ophold på et asylcenter.

I stedet for en socialrapport modtager kommunen en UNHCR-rapport, som indeholder informationer om navn, fødselsdata, familieforhold samt årsagen til, at den pågældende er blevet anerkendt kvoteflygtning af UNHCR. Der følger også et specielt skema, "Best Interest of the Child Determination". UNHCR-rapporten sendes til modtagekommunen ved visitering.

2.4. Afsked med asylcenteret og transport til kommunen

For uledsagede mindreårige, der opnår opholdstilladelse, er overgangen fra præasylfasen til integrationsfasen afgørende for det fremtidige liv i Danmark. Asylcenteret har for de uledsagede mindreårige fungeret som deres første hjem i Danmark. For mange kan afskeden med asylcenteret og vennerne ramme hårdt.

Vi anbefaler derfor, at en medarbejder fra kommunen henter den unge på asylcenteret. Køreturen til den nye kommune kan være en anledning til en mere uformel og tillidsfuld overgivelse. Ofte har de uledsagede mindreårige på dette tidspunkt opholdt sig mellem 3 og 12 måneder i Danmark, og de har et vist ordforråd på dansk. Det er derfor muligt at gennemføre korte samtaler.

Kan kommunen ikke afhente den uledsagede mindreårige, aftales det med asylcenteret, hvordan transporten skal foregå. Transporten i forbindelse med overgivelsen organiseres af asylcenteret, og integrationskommunen betaler udgifterne.

3 Systematisk modtageindsats

→ Dette kapitel beskriver, hvordan man gennem forberedelse, koordinering og en planlagt proces sikrer den bedste modtagelse for den uledsagede mindreårige flygtning i kommunen.

En forudsætning for en vellykket tværgående og helhedsorienteret integration er en rigtig organisering af indsatsen. Det er forskelligt fra kommune til kommune, hvor modtageindsatsen er forankret. Men det er gennemgående, at arbejdet med uledsagede mindreårige altid går på tværs af forvaltninger og afdelinger og ofte involverer eksterne samarbejdspartnere.

Lovgrundlaget for uledsagede mindreårige strækker sig over flere lovgivninger, som går på tværs af eksempelvis jobcenter, børne- og unge afdeling, familieafdeling og ydelseskontor/-center. Det kan være en udfordring at forene de enkelte afdelingers arbejde i én koordineret indsats.

Vi anbefaler derfor:

- At kommunen tildeler den unge én primær kontaktperson, som håndterer al kontakt til den unge fra første dag i kommunen.
- At der kun er én tovholder for modtageindsatsen.
- At man løbende holder medarbejdere i andre forvaltninger opdateret om den uledsagede mindreåriges sag, ligesom eksterne samarbejdspartnere om nødvendigt orienteres. I begge tilfælde skal de forvaltningsretlige regler om overgivelse af personfølsomme informationer følges.
- At der udarbejdes retningslinjer for håndtering af tilbud mv. til de uledsagede mindreårige.

3.1. Modtageplaner

Det betaler sig at arbejde synligt og visuelt med modtageplaner. Det giver overblik over selve processen og over hvilken afdeling, der gør hvad og hvornår. Derudover er der gode erfaringer med at udarbejde tjeklister til gennemgang af møder og samtaler.

Vi anbefaler derfor:

- At kommuner udarbejder en separat modtageplan for uledsagede mindreårige, som adskiller sig fra den ordinære modtageplan for flygtninge og indvandrere.
- At kommunen anskueliggør, hvem der er ansvarlig for de enkelte dele af processen.
- At kommunen udarbejder tjeklister, som er tilpasset uledsagede mindreåriges sager.
- At kommunen har en beredskabsprocedure, så man er klar på, hvad der skal ske, når meldingen om visitering kommer fra Udlændingestyrelsen.

3.2. Godt i gang med den gode modtagelse

Det er generelt en god idé at udarbejde standardprocedurer - med plads til individuelle behov - ved modtagelse af uledsagede mindreårige.

Social- og Integrationsministeriet kan være behjælpelig med udarbejdelsen af en modtageplan. Kontakt konsulent Else-Marie Ringgaard på emr@sm.dk eller 41851286.

3.3. Modtagemodel

I det følgende er der i stikordsform angivet en række af de mange sagsskridt og opmærksomhedspunkter, som

med fordel kan indgå i kommunens modtagearbejde. Modellen er baseret på praktiske erfaringer i kommunerne.

MODTAGEMODEL FOR ULEDSAGEDE MINDREÅRIGE	TIDSLINJE
<ul style="list-style-type: none"> Aftale med Udlændingestyrelsen/ visiteringsenheden om modtagelse af uledsaget mindreårig ↓ 	<p>FORBEREDELSEN (FØR)</p>
<ul style="list-style-type: none"> Forberedelse: Informering om ankomsten til relevante forvaltninger samt lokalsamfund og frivilligorganisationer ↓ 	
<ul style="list-style-type: none"> Kontakt til asylcenter og søgning af baggrundsinformation ↓ 	
<ul style="list-style-type: none"> Møde med forvaltninger/interessenter ↓ 	
<ul style="list-style-type: none"> Eventuelt formøde/forberedelsesmøde på asylcenteret ↓ 	
<ul style="list-style-type: none"> Afklaring af praktiske detaljer i forbindelse med overgivelse og ankomst ↓ 	
<ul style="list-style-type: none"> Ankomst: Iværksættelse af modtageprogram ↓ 	<p>MODTAGELSEN (UNDER)</p>
<ul style="list-style-type: none"> Udarbejdelse af videre modtageforløb for/med den unge Valg af introduktionsforløb ↓ 	
<ul style="list-style-type: none"> Helbredsafklaring og afklaring af uddannelsesniveau/dansktilbud ↓ 	
<ul style="list-style-type: none"> Mulighed for tilvænning til ny boligsituation inden start på uddannelsesforløb ↓ 	
<ul style="list-style-type: none"> Introduktion til lokalsamfund ↓ 	
<ul style="list-style-type: none"> Start på uddannelsesforløb/dansktilbud og andre indsatser ↓ 	<p>MODTAGELSEN (EFTER)</p>

3.4. Eksempler på tjeklister

TJEKLISTE – DET FORBERENDE ARBEJDE

• Oprettelse af sag • Flytteformular • Orienteringsbrev fra asylcenter til modtagekommune med bl.a. socialrapporten m. sundhedsoplysninger m.v. • Aftale om formøde/forberedelsesmøde på asylcenter med den unge, kontaktperson, den personlige repræsentant og tolk • Evt. afholdelse af møde med de involverede forvaltninger om modtagelsen af den uledsagede mindreårige • Bestilling af lokaler til modtagelse samt aftale om ankomst med bosted • Afklaring af transport til kommune	• Bestilling af tolk til ankomstmøde • Underretning af asylcenter og den personlige repræsentant om dato for ankomst til kommunen • Bestilling af forplejning i forbindelse med modtagelsen • CPR-registrering • Vurdering af beklædningshjælp • Modtagelse af socialrapport samt Medical Records fra asylcenter • Afklaring af, hvem der tager imod den unge. OBS! Det er vigtigt under hele det forberedende forløb at holde tæt kontakt med kontaktpersonen (asylcenter) og den personlige repræsentant for at opnå den bedst mulige målrettede indsats overfor den unge.

TJEKLISTE – VED ANKOMSTEN

• Ved ankomstmøde: Præsentation af de personer, der er til stede ved modtagelsen • Udkørsel af den unge til boligen • Introduktion til boligen/bofællesskabet • Gennemgang af modtagemappe, herunder oplysninger til brug i evt. akutte situationer • Udlevering af penge – forklaring om økonomisk situation • Oprettelse af bankkonto • Orientering om voksenstøtte: Hvad kan voksenstøtte benyttes til, hvordan kommer den unge i kontakt med den voksne etc.	• Orientering om aktiviteter i nærmeste fremtid, herunder: - Aftale om førstegangsmøde med sagsbehandler - Aftale vedrørende evt. lægehjælp/psykologbistand • Introduktion til indkøbsmuligheder • Informering af den unge om uddannelses tilbud og starttidspunkt for dette • Informering af den unge om, hvad der skal ske de kommende dage, og hvem der vil hjælpe den unge med dette.

TJEKLISTE – DAGENE EFTER ANKOMSTEN

- Tilmelding til uddannelses tilbud
- Introduktion til lokalsamfund
- Gennemgang og opfølgning på tidligere udleverede skemaer fra modtagelsesdagen
- Inddragelse af frivilligorganisationer ift. fritidsaktiviteter og videre introduktion til lokalsamfundet.

OBS! Det er vigtigt, at man under hele processen involverer den midlertidige forældremyndighedsindehaver/ den personlige repræsentant.

TJEKLISTE – MODTAGESAMTALEN

- Oplysning om de ansattes tavshedspligt, herunder om tolkens tavshedspligt og rolle
- Gennemgang af alle skemaer, udfyldning og underskrivelse. Udlevering af kopi af alle dokumenter, gerne på den unges eget sprog
- Information om sygesikring og sundhedskort (f.eks. "Hvis man mister det, koster det penge at få et nyt")

- Evt. fastsættelse/ændring af personlig data
- Erhvervelse af CPR-nr. og lægevalg
- Informering om, at man altid skal bære ID-kort og opholdskort.

OBS! Ved samtalen deltager den unge, den nye værge eller den personlige repræsentant, tolk, og sagsbehandler/ integrationsmedarbejder.

3.5. Modtagelsen i kommunen

Et godt modtagelsesforløb af uledsagede mindreårige er kendetegnet ved en *systematisk tilgang* og samtidig en *individuel tilpasset indsats*, hvor aktiviteter og forståelse for den unges behov er i fokus.

Det er i denne sammenhæng vigtigt med en klar forventningsafstemning om den unges muligheder og fremtidsplaner i den nye kommune samt en grundig introduktion til den unges økonomiske situation. Her er det afgørende, at den unge forstår alt, hvad der bliver fortalt, og hvilke beslutninger der bliver taget.

3.6. Ankomsten

Modtagelse af uledsagede mindreårige indebærer flere overvejelser end modtagelse af voksne flygtninge. Særlige bo- og uddannelses tilbud samt voksenstøtte kan være relevant, herunder anbringelse efter servicelovens regler.

Ved den uledsagede mindreåriges ankomst til kommunen bør kommunen også have overvejet, om den uledsagede mindreårige har en sådan alder og modenhed, at der allerede på dette tidspunkt bør tilbydes et integrationsprogram efter integrationsloven.

Såfremt den unge er tæt på at fylde 18 år, bør kommunen også forud for ankomsten have gjort sig overvejelser om, hvad der skal ske, når vedkommende fylder 18 år. Det kan være problematisk, hvis ændringer af bl.a. undervisningsregler fører til bratte skift i den unges tilværelse.

Ligesom ved overgivelsessamtalen er det vigtigt at sikre sig, at den unge forstår, hvorfor han/hun omfattes af de givne tilbud og foranstaltninger, og hvad der er tidshorisonten i dem. Det er også væsentligt at bibringe den unge en forståelse for hans/hendes privatøkonomiske situation.

IVÆRKSÆTTELSE AF FORANSTALTNINGER EFTER SERVICELOVEN OG BØRNEFAGLIG UNDERSØGELSE/§ 50 UNDER SØGELSEN

Hvis kommunen mener, at den uledsagede mindreårige har behov for særlig støtte, skal kommunen foretage en børnefaglig undersøgelse, jf. servicelovens § 50. Kommunen har op til fire måneder til at udarbejde den børnefaglige undersøgelse. Men hvis særlige forhold taler for det, kan kommunen iværksætte foreløbig eller akut støtte til den mindreårige efter servicelovens § 52, stk. 3, sideløbende med den børnefaglige undersøgelse.

Socialrapporten fra asylcentret samt kommunens indledende samtale med den uledsagede mindreårige forud for modtagelsen i kommunen bør danne rammen for de midlertidige foranstaltninger, som tilbydes den uledsagede mindreårige.

4 Lær af andres erfaringer

→ I dette kapitel præsenteres en liste af de bedste råd fra aktører i hele landet med erfaring i modtagelse af uledsagede mindreårige flygtninge.

Integrationservice har sammen med en række kommuner, centeroperatører, ministerier og styrelser afviklet temadage over hele landet om modtagelse af uledsagede mindreårige. Erfaringer fra disse og øvrig dialog med aktørerne er grundlaget for 10 gode anbefalinger til modtagelse af uledsagede mindreårige.

4.1. Top 10-listen: Anbefalinger til modtagelse af uledsagede mindreårige

1. Vær opmærksom på organisering af indsatsen

- Udarbejd en modtageplan for uledsagede mindreårige
- Vid, hvem der gør hvad og hvornår. Det letter koordinering med andre forvaltninger i kommunen
- Udarbejd arbejdsdokument om arbejdsgange og ansvar for praktiske opgaver
- Udpeg én tovholder for uledsagede mindreårige – ét velkendt ansigt skaber mindre forvirring
- Dan en mindre arbejdsgruppe, som bruges til sparring om indsatsen for den unge.

2. Arranger en overgivelsessamtale på Røde Kors' asylcenter med den unge

- Afstem forventningerne til det nye liv i kommunen med den unge
- Lær den unge bedre at kende inden modtagelsen gennem møder med den unge, kontaktpersonen fra asylcenter og den personlige repræsentant

3. Inddrag systematisk personlige repræsentanter og midlertidige forældremyndighedsindehavere

- Etabler et godt samarbejde mellem kommunen og den personlige repræsentant/midlertidige forældremyndighedsindehaver – de kender ofte den unge godt
- Vær opmærksom på, at juridisk voksenbistand til den unge er en nødvendighed.

4. Overvej gruppemodtagelse

- Modtag uledsagede mindreårige i grupper på f.eks. tre-seks unge, da der er gode udviklingsmuligheder og stordriftsfordele
- Giv derved de unge mulighed for at bibeholde netværk fra asylcenter, som højst sandsynligt det eneste netværk, de har
- Giv derved de unge mulighed for at bruge hinanden til sparring og bearbejdning af traumer/oplevelser fra fortiden.

5. Sørg for gode boligforhold for den unge

- Brug en faglig vurdering af den unges behov ift. bolig-anvisning, ikke den unges egne ønsker
- Vær opmærksom på, at bofællesskaber målrettet uledsagede mindreårige har vist gode resultater i nogle kommuner
- Vær opmærksom på, at eget værelse med voksenstøtte er en god løsning for de mere selvstændige unge
- Vær opmærksom på, at unge, som kommer i egen bolig, kan isolere sig eller miste kontrol over hverdagen. Hvis man anviser egen bolig, er det at fortrække, at boligen er placeret i gåafstand til andre uledsagede mindreårige i kommunen
- Tilbyd som udgangspunkt en plejefamilie til uledsagede mindreårige, der meddeles opholdstilladelse som små (for eksempel, hvis de er under 12 år).

6. Gå hurtigt i gang med uddannelse

- Vær opmærksom på, at uddannelse giver den unge et formål i hverdagen
- Stimuler motivationen, som er højest i starten, for at lære dansk og andre fag.
- Giv så vidt muligt et alderssvarende ungdomstilbud, der bør føre til, at den unge kan bestå minimum Danskprøve 2, som giver adgang til ungdomsuddannelserne
- Vær opmærksom på, at massiv individuel lektiehjælp kan være godt givet ud.

7. Gør brug af kontaktperson og andre foranstaltninger efter serviceloven

- Hjælp den unge til at skabe en struktureret hverdag
- Udarbejd en handleplan for den unge og inddrag den unge i processen - kontaktpersonen kan støtte den unge i processen
- Vær opmærksom på, at det ofte er et plus, hvis kontaktpersonen besidder tværkulturel forståelse og kendskab til danske samfundsforhold, samt hvis der om nødvendigt i en periode er mulighed for døgnberedskab.

8. Vis kulturforståelse

- Overvej, hvilken kulturbaggrund den unge har, da den unge stadig kan leve efter kulturnormer fra hjemlandet eller en anden ungdomskultur end dansk
- Ansæt medarbejdere med forståelse for de unges kulturelle baggrund og sprog enten som støttekontaktperson eller i en lignende stilling.

9. Vær opmærksom på traumer

- Adressér først traumer, når den unge er klar til at tale om tidligere oplevelser og benyt derefter professionel behandling
- Sørg for udredning på egnede institutioner for svært traumatiserede unge.
- Søg viden om traumebehandling på www.traume.dk.

10. Inddrag frivillige foreninger i lokalsamfundet

- Introducer den uledsagede mindreårige for frivillige, som kan bidrage til at skabe en aktiv hverdag med mange aktiviteter
- Vær opmærksom på, at Røde Kors, Red Barnet og Dansk Flygtningehjælp m.fl. arbejder aktivt for at målrette tilbud til uledsagede mindreårige i landets kommuner.
- **Overvej DGI -DUF-DIF- Foreningsdeltagelse.**
- Undersøg muligheder for at den uledsagede mindreårige kan deltage i etniske minoritetsforeninger i lokalsamfundet
- Vær opmærksom på, at Red Barnet har et **tilbud om venskabsfamilier**.

4.2. Gode eksempler

Integrationsservice har gennem de seneste år afviklet et større antal temadage om "Modtagelse af uledsagede mindreårige". Her har kommuner fra hele landet fået inspiration til at udarbejde modtageplaner, beskrive samarbejdet og erfaringsudveksle med hinanden om best practice.

Udgangspunktet har været meget forskelligt for kommunerne. Men det har været kendetegnende, at kommunernes modtageplaner er:

- udarbejdet i et tværfagligt samarbejde mellem forskellige forvaltninger og andre samarbejdspartnere
- et levende redskab i arbejdet med at sikre den gode modtagelse, som løbende bliver evalueret og justeret af den enkelte kommune.

Kommunerne stiller gerne deres viden og erfaring til rådighed for andre kommuner. Rundt om i dette hæfte er kontaktdetaljer til kommuner, der gerne vil kontaktes og dele ud af deres erfaringer.

Kommuner med erfaring

I Viborg Kommune har familieafdelingen og jobcentret udarbejdet retningslinjer for rolle- og ansvarsfordelingen ved modtagelse og første indsats over for uledsagede mindreårige. Der forelægger tillige retningslinjer for ansvarsfordelingen i forbindelse med, at de uledsagede mindreårige fylder 18 år.

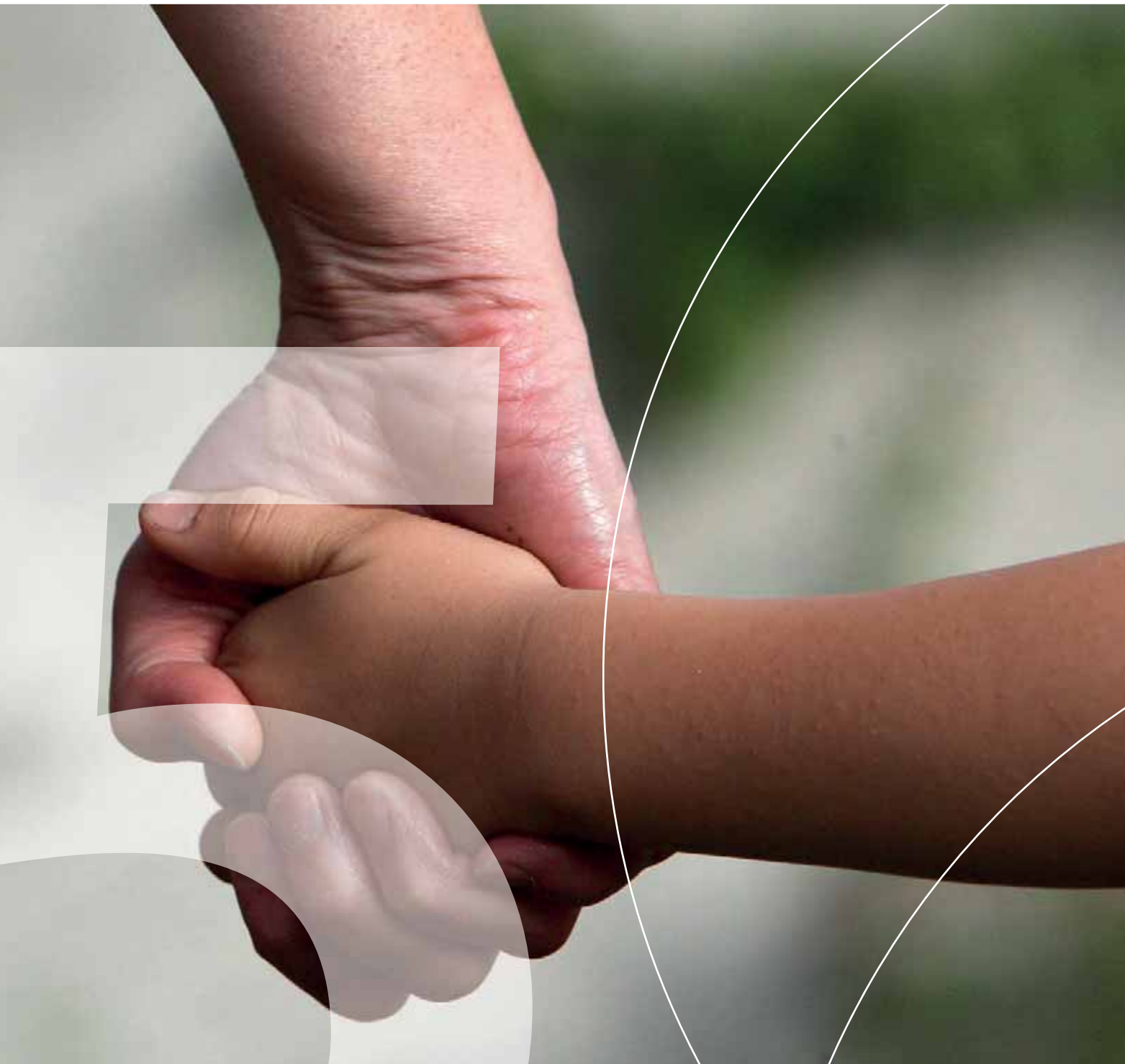
For mere information kontakt teamkoordinator Bettina Lundum Sørensen, Viborg Kommune: Tlf. 87 87 46 12.
Mail bls@viborg.dk.

I Hedensted Kommune er der ligeledes klart beskrevne retningslinjer for den gode modtagelse af uledsagede mindreårige.

For mere information kontakt integrationskoordinator Rolf Rolsted, Hedensted Kommune: Tlf. 24 66 71 13.
Mail rolf.rolsted@hedensted.dk.

I Ringkøbing-Skjern Kommune har man netop færdiggjort ansvars- og arbejdsbeskrivelserne mellem Børn og Familieafdelingen og jobcentret i forbindelse med modtagelse af uledsagede mindreårige. Kommunen ønsker på længere sigt at påtage sig udfordringen med at modtage flygtninge fra denne gruppe.

For mere information kontakt teamleder Dorthe Hansen, Ringkøbing-Skjern Kommune: Tlf. 99 74 13 77.
Mail dorthe.hansen@rksk.dk.

5 Andre forhold af betydning for en vellykket integration

→ Dette kapitel beskriver andre forhold, som det er vigtigt at have i betragtning, når man skal modtage uledsagede mindreårige. Herunder tolkning, særlige forhold for traumatiserede mindreårige samt overvejelser om, hvad der skal ske, når den mindreårige fylder 18 år.

Modtagelsen af uledsagede mindreårige er ikke afgrænset til perioden fra visitation/fordeling til den umiddelbare modtagelse i kommunen. Den første tid er ofte meget hektisk. Den er forbundet med en del praktisk organiseringsarbejde, såsom fremskaffelse af bolig, udfyldelse af diverse kontrakter og papirer, tilmelding til uddannelse, information til lokalområdet m.v. Men den gode modtagelse strækker sig ofte langt ud over denne tidsramme.

Derfor er den gode modtagelse også afhængig af mange andre faktorer end det, der er knyttet til den fysiske flytning, praktisk organisering og overgivelse fra center til kommune. Meget andet er afgørende for, om modtagelsen og den efterfølgende integration bliver vellykket. I det følgende gennemgås nogle af disse.

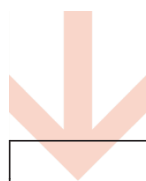
5.1. Tolkning

Man bør bestille tolk, når den unge ikke taler og forstår dansk tilstrækkeligt til at forstå og udtrykke de budskaber, som han eller hun kan på sit modersmål.

Forvaltningsloven og retssikkerhedsloven indebærer for den offentlige myndighed visse forpligtelser med hensyn til at sørge for tolkning. Det er i hver enkelt sag altid en

konkret vurdering, om kommunen har en forpligtelse til at anvende tolk. Læs mere på www.retsinformation.dk. Det kan f.eks. være aktuelt for kommunerne at anvende tolkning:

- I den almindelige forvaltningsvirksomhed
- Ved visitation til sprogundervisning
- Ved boligplacering
- Ved kursus i danske samfundsforhold og dansk kultur og historie.

Det frarådes at anvende andre børn eller pårørende som tolk. Det er bl.a. problematisk i forhold til tolkens neutralitet og tavshedspligt.

Som tolkebruger har man det overordnede ansvar for tolkesituationen. En vellykket tolkning kræver professionalisme fra både tolkebrugerens og tolkens side. Desværre går det nogle gange skævt, fordi tolkebrugerens ved for lidt om tolkning til at give tolken mulighed for at tolke professionelt.

Der bør altid laves en konkret vurdering af behovet for tolkebistand med udgangspunkt i borgerens og tolkebrugerens faktuelle behov.

Tolkeformer

Behovet for tolkning opstår i forskellige sammenhænge, og hver sammenhæng kan afføde behov for forskellige tolkeformer med dertil hørende etik og teknik. Mere om dette og brugen af tolke i det hele taget findes på

www.sm.dk

5.2. Uledsagede mindreårige med traumer

Alle børn reagerer på traumatiske oplevelser - men de reagerer ikke ens. Nogle tilpasser sig bedre end andre, nogle skjuler deres angst bedre end andre, og nogle børn giver ikke udtryk for deres sorg.

Hvert barns historie er forskellig, men nogle vilkår er fælles for de uledsagede mindreårige:

- Flugt fra krig og/eller personlig forfølgelse
- Tab af forældre, familie og venner
- Manglende kendskab til sprog og kultur i de nye omgivelser

Som uledsaget mindreårig har man enten direkte eller indirekte oplevet krigshandlinger og tab af nærtstående. Ofte har oplevelserne været traumatiserende, og ofte bliver reaktionerne undertrykt for at kunne fortsætte flugten. Ved opholdstilladelsen er de ofte alene om at håndtere fortidens oplevelser og traumer, uden støtte fra forældre og uden at kunne gøre brug af de vante sociale og intellektuelle kompetencer i form af sprog, normer og viden.

Symptomer

Symptomerne opleves ofte af voksne som urovækkende, men det betyder ikke nødvendigvis, at barnet eller den unge har udviklet meget alvorlige problemer. Nogle af de uledsagede mindreårige får færre symptomer efterføl-

gende og falder til ro, når der er skabt en tilværelse i Danmark med passende struktur på hverdagen. Andre får flere problemer og har brug for meget støtte fra pædagoger, sagsbehandlere og andre.

Psykiske traumer er overordnet det samme for børn og voksne, også når traumerne er diagnosticerede som PTSD. Men symptomerne viser sig ofte på andre måder hos børn end hos voksne afhængig af barnets alder og udviklingstrin.

De hyppigst forekommende psykiske symptomer og adfærdsforstyrrelser hos belastede uledsagede mindreårige er:

- Angst for at være alene
- Angst for mørke
- Angst for fremtiden
- Angst for høje lyde
- Afbrudt søvn og mareridt
- Koncentrationsbesvær.

Det viser sig ofte ved:

- Uro og hyperaktivitet
- Indlæringsvanskeligheder
- Letvakt ophidselse og vrede
- Let til forskrækkelse
- Let til gråd
- Tristhed
- Fysiske smerter
- Manglende appetit
- Vanskeligheder ved social kontakt.

Hvad har børnene brug for?

Børn og unge med traumer har først og fremmest brug for at opleve, at den før så usikre tilværelse bliver erstattet af trygge og forudsigelige livsomstændigheder. De har fundamentalt brug for sikkerhed, såvel fysisk som psykisk. Først og fremmest har de brug for tid til omstillingsprocessen for at kunne se med andre øjne på sig selv og omverdenen.

Man kan bl.a. finde information om børn og unge med traumer på disse hjemmesider:

- www.traume.dk
- Center for udsatte flygtninge (CUF), Dansk Flygtningehjælp www.flygtning.dk
- Center for traume- og torturoverlevende i Vejle (CETT) www.cett.dk
- Rehabiliterings- og Forskningscentret for Torturofre (RCT) i København www.rct.dk
- Klinik for traumatiserede i Århus www.kftf.dk
- SYNerGaia rehabilitering www.synergaiarehabilitering.dk
- Folderen [Traumer og børn](#).

5.3. Uledsagede mindreåriges netværk

På asylcentre opstår der tit fællesskaber mellem de unge. Flere kommuner har fremhævet, at det er vigtigt at støtte den unge i at bibeholde netværket fra asylcenteret, indtil den unge har opbygget et nyt netværk i lokalsamfundet. Ofte er det det eneste netværk, de unge har at støtte sig til i den nye tilværelse i kommunen. I den forbindelse er det vigtigt at have fokus på, at de uledsagede mindreårige ofte bliver fordelt i kommuner i hele landet.

5.4. Efter det 18. år – hvad så?

De fleste uledsagede mindreårige er 16-17 år, når de meddeles opholdstilladelse og overgives til kommunerne. De fylder dermed 18 år efter kort tid i kommunen – og så er der flere regler, der ændrer sig.

Det er derfor en god idé allerede ved den unges ankomst til kommunen at overveje, hvad der skal ske, når den unge fylder 18 år. Eksempelvis:

- **Særlig støtte:** Hvis den unge modtager støtte efter servicelovens kapitel 11 om særlig støtte til børn og unge og anses for stadig at have dette behov, skal kommunen tilbyde hjælp til den unge, jf. servicelovens § 76.
- **Uddannelse:** De fleste uledsagede mindreårige er store børn, når de kommer til Danmark. Derfor har de ofte ikke færdiggjort den danske folkeskole, inden de fylder 18. De er nødt til at fortsætte skolegangen i deres uddannelsestilbud, oftest suppleret med en eller anden form beskæftigelse eller jobprøvning. Nogle skoletilbud ophører, når den unge fylder 18 år, f.eks. modtageklasse i folkeskole. I så fald kan den unge fortsætte i et tilbud på en ungdomsskole eller omfattes af danskundervisning for voksne på et sprogcenter.
- **SU:** Hvis den unge er indskrevet på en ungdomsskole med et SU-berettiget undervisningstilbud, er han/hun berettiget til SU. En uledsaget mindreårig, som er berettiget til SU, kan ikke få introduktionsydelse. Der ansøges om SU på lige vilkår med andre unge på www.minsu.dk.
- **Privatøkonomi:** Hvis den uledsagede mindreårig ved det 18. år flytter i egen bolig efter forudgående anbringelse efter serviceloven, vil hans/hendes private økonomiske situation ændre sig væsentligt. Den unge bør forberedes på dette. Ligeledes vil den unges mulighed for egne indtægter påvirkes.
- **Integrationsprogram:** Hvis kommunen ønsker at tilbyde den unge et integrationsprogram, skal dette ske, inden den unge fylder 18 år. Herefter er det for sent at blive omfattet af et integrationsprogram efter integrationsloven. Tilbuddet bør altid tage udgangspunkt i, at det er alderssvarende, og at den unge så vidt muligt bliver en del af et ungemiljø.

5.5. Den frivillige integrationsindsats

Frivilligindsatsen i kommunen har stor betydning for den unges introduktion til lokalsamfundet, netværksdannelse og tilpasning i kommunen. Foreningsdeltagelse og aktiviteter er vigtige elementer i de uledsagede mindreåriges hverdag, og frivilligorganisationer kan her spille en positiv rolle. Derfor anbefales kommunerne at afsøge muligheder for inddragelse af frivillige organisationer og evt. udarbejde samarbejdsaftaler med organisationerne, så rollerne og arbejdet er afklaret.

Kommuner med erfaring

Næstved Kommune har lavet en samarbejdsaftale med den lokale frivilligforening, Sam-X, om at tilbyde de uledsagede mindreårige kontaktfamilier. Sam-X hjælper også i forbindelse med fritidsaktiviteter og lektiehjælp. Læs mere på www.sam-x-naestved.dk.

For mere information kontakt socialrådgiver Keethapongalam Gnanapragasam, Næstved Kommune: Tlf. 55 88 66 69. Mail kegna@naestved.dk.

LET'S NETWORK!

Let's Network er et frivilligt tilbud fra Røde Kors og Dansk Flygtningehjælp for uledsagede mindreårige og unge (under 25 år).

Røde Kors, Dansk Flygtningehjælp, Dansk Flygtningehjælps UngeNetværk (DFUNK) samt Ungdommens Røde Kors har i foråret 2010 igangsat et netværk med personer i lokalområdet, der frivilligt hjælper de uledsagede mindreårige i gang med tilværelsen i deres nye kommune.

Netværket er landsdækkende og tilbyder en kontaktfamilie eller en kontaktperson, kontakt til unge gennem ungdomsorganisationerne, lektiehjælp og sprogtræning.

Se mere på www.flygtning.dk

5.6. Landedata og baggrundsinformation

Danmark har som andre europæiske lande, herunder de nordiske lande, i de seneste år oplevet en kraftig stigning af antallet af uledsagede mindreårige, der indrejser og søger asyl. Samtidig sker der hele tiden en udvikling i, hvem disse unge er hvad angår alder, køn, oprindelsesland, sprog, historie og kultur. Det giver en særlig udfordring til kommunerne, som hele tiden skal omstille sig til at modtage nye flygtningegrupper.

For at forstå de nye borgeres baggrund og forudsætninger for integration i Danmark er det en god ide at have en basisviden om de lande, flygtningene kommer fra. Landefakta og baggrundsinformation herfra omhandler først og fremmest den konkrete politiske situation, økonomi, karakteristika ved flygtningegruppen og sprog. I dag er det typisk 15-17-årige drenge, primært fra Afghanistan, der indrejser som uledsagede mindreårige. Se [faktaark om Afghanistan](#).

Mere uddybende landefakta fra alle lande kan findes på [Udenrigsministeriets hjemmeside](#).

www.sm.dk

